

CHET TILLARINI ERTA YOSHDAN O‘RGANISHNING AHAMIYATI

Xayrullayeva Gulchiroy

Buxoro Davlat Pedagogika instituti

Xorijiy til va adabiyot fakulteti 1-bosqich talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20427166>

Annotatsiya

Ushbu maqolada chet tillarini erta yoshdan o‘rganishning inson hayotidagi o‘rni va ahamiyati haqida so‘z yuritiladi. Yosh davrida xorijiy tillarni o‘rganishning psixologik, pedagogik va ijtimoiy jihatlari tahlil qilinadi. Shuningdek, til o‘rganish orqali yoshlarning dunyoqarashi kengayishi, bilim salohiyati oshishi hamda kelajakdagi kasbiy faoliyatiga yaratiladigan imkoniyatlar haqida fikr bildiriladi. Maqolada zamonaviy ta‘lim tizimida chet tillarini o‘qitishning dolzarbligi va mavjud muammolari ham yoritilgan.

Kalit so‘zlar: chet tili, ta‘lim, yosh avlod, ingliz tili, bilim, tafakkur, kommunikatsiya, rivojlanish, pedagogika, texnologiya.

Kirish

Bugungi globalashuv davrida chet tillarini bilish zamonaviy inson uchun eng zarur ko‘nikmalardan biri hisoblanadi. Dunyo davlatlari o‘rtasidagi iqtisodiy, siyosiy, ilmiy va madaniy aloqalar tobora rivojlanib borayotgan bir paytda xorijiy tillarni o‘rganishga bo‘lgan ehtiyoj ham ortmoqda. Ayniqsa, yosh avlodning chet tillarini mukammal egallashi mamlakat taraqqiyoti va raqobatbardosh kadrlar tayyorlashda muhim omillardan biridir.

So‘nggi yillarda O‘zbekistonda ham chet tillarini o‘qitishga katta e‘tibor qaratilmoqda. Maktabgacha ta‘lim muassasalaridan boshlab ingliz va boshqa xorijiy tillarni o‘rgatish tizimi yo‘lga qo‘yildi. Bu esa yoshlarning xalqaro maydonda erkin muloqot qila oladigan, zamonaviy bilimlarni egallagan mutaxassis bo‘lib yetishishiga xizmat qiladi.

Bolalik davri inson hayotidagi eng faol o‘rganish bosqichi hisoblanadi. Psixologlarning ta‘kidlashicha, aynan shu davrda bola yangi ma‘lumotlarni tez qabul qiladi va uzoq vaqt eslab qoladi. Shu sababli chet tillarini erta yoshdan o‘rgatish samarali natija beradi.

Ha

Erta yoshda til o‘rganishning psixologik ahamiyati

Yosh bolalarning miyasi juda faol ishlaydi va ular yangi ma‘lumotlarni tabiiy ravishda qabul qiladi. Ayniqsa, 3 yoshdan 10 yoshgacha bo‘lgan davr til o‘rganish uchun eng qulay bosqichlardan biri hisoblanadi. Bu yoshdagi bolalar so‘zlarni tez yodlaydi, talaffuzni aniq takrorlaydi va grammatik qoidalarni sezmaganda o‘zlashtiradi.

Katta yoshdagi insonlarda esa yangi tilni o‘rganish ko‘proq vaqt va kuch talab qiladi. Chunki ularning talaffuzi va fikrlash tizimi ona tiliga moslashib bo‘lgan bo‘ladi. Bolalarda esa bunday cheklov kamroq uchraydi. Shu sababli ular xorijiy tillarni tabiiy nutq kabi o‘zlashtira oladi.

Bundan tashqari, bir nechta tilni bilish inson xotirasini kuchaytiradi, tafakkurini rivojlantiradi va mantiqiy fikrlash qobiliyatini oshiradi. Olimlarning tadqiqotlariga ko‘ra, ko‘p til biladigan insonlarda muammolarni tez hal qilish va yangi vaziyatlarga moslashish qobiliyati yuqori bo‘ladi.

Chet tillarining ta‘limdagi o‘rni

Hozirgi kunda ilm-fan, texnologiya va internetdagi ma‘lumotlarning katta qismi ingliz tilida mavjud. Shu sababli xorijiy tillarni bilish yoshlarning sifatli ta‘lim olishi uchun muhim vositaga

aylangan. Til bilgan o'quvchi xorijiy adabiyotlar, ilmiy maqolalar va xalqaro platformalardan erkin foydalana oladi.

Bugungi kunda ko'plab nufuzli universitetlar talabalarni qabul qilishda IELTS, TOEFL kabi xalqaro sertifikatlarini talab qilmoqda. Bu esa yoshlarning chet tillarini chuqur o'rganishga bo'lgan qiziqishini yanada oshirmoqda.

Shuningdek, xorijiy tillarni bilish o'quvchilarning dunyoqarashini kengaytiradi. Ular boshqa xalqlarning tarixi, madaniyati va qadriyatlarini bilan tanishadi. Bu esa o'z navbatida bag'rikenglik va madaniyatlararo muloqot rivojlanishiga xizmat qiladi.

Chet tillarini o'rganishning kasbiy ahamiyati

Bugungi mehnat bozorida xorijiy tillarni biladigan mutaxassislar talab juda yuqori. Ayniqsa, xalqaro kompaniyalar, turizm, tarjimonlik, axborot texnologiyalari, tibbiyot va diplomatiya sohalarida chet tilini bilish muhim talab hisoblanadi.

Ingliz tili hozirgi davrda xalqaro aloqa vositasi sifatida dunyoning ko'plab mamlakatlarida qo'llaniladi. Ingliz tilini yaxshi bilgan yoshlar xorijiy universitetlarda o'qish, grant yutish va xalqaro loyihalarda qatnashish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Bundan tashqari, xorijiy tillarni bilish insonning o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi. U boshqa davlat vakillari bilan erkin muloqot qila oladi, yangi do'stlar orttiradi va turli madaniyatlarni yaqindan o'rganadi.

Zamonaviy usullar va texnologiyalarning roli

Hozirgi kunda til o'rganish uchun keng imkoniyatlar yaratilgan. Mobil ilovalar, onlayn kurslar, elektron lug'atlar va sun'iy intellekt asosidagi dasturlar chet tillarini o'rganishni ancha osonlashtirmoqda.

Masalan, audio va video materiallardan foydalanish tinglab tushunish ko'nikmasini rivojlantiradi. Xorijiy filmlar va multfilmlarni tomosha qilish esa talaffuzni yaxshilashga yordam beradi. Shuningdek, internet orqali xorijlik insonlar bilan muloqot qilish ham amaliy tajribani oshiradi.

Biroq texnologiyalardan noto'g'ri foydalanish ayrim salbiy oqibatlarini ham keltirib chiqarishi mumkin. Masalan, faqat telefon ilovalari bilan cheklanib qolish amaliy nutq rivojlanishiga yetarli ta'sir qilmasligi mumkin. Shu sababli til o'rganishda o'qituvchi va amaliy suhbatlarning o'rni muhimligicha qoladi.

Muammo

Chet tillarini o'qitish jarayonida ayrim muammolar ham mavjud. Ba'zi hududlarda malakali o'qituvchilarning yetishmasligi ta'lim sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Bundan tashqari, ayrim maktablarda zamonaviy texnik vositalar va sifatli darsliklarning kamligi o'quvchilarning til o'rganish imkoniyatlarini cheklaydi.

Yana bir muammo — noto'g'ri o'qitish metodikasi. Ayrim hollarda o'quvchilar faqat grammatik qoidalarni yodlash bilan shug'ullanadi. Natijada ular tilni nazariy jihatdan bilsa ham, amaliy muloqotda qiynaladi.

Shuningdek, ayrim ota-onalar farzandlariga haddan tashqari bosim o'tkazishi ham salbiy natijalarga olib kelishi mumkin. Til o'rganish jarayoni qiziqarli va motivatsion tarzda tashkil qilinmasa, bolada zerikish va qiziqishning yo'qolishi kuzatiladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, chet tillarini erta yoshdan o'rganish yoshlarning intellektual, ma'naviy va kasbiy rivojlanishida muhim ahamiyatga ega. Til bilgan insonning imkoniyatlari keng bo'ladi, u zamonaviy dunyo bilan hamnafas yashaydi va xalqaro maydonda muvaffaqiyatga erisha oladi.

Shu sababli yosh avlod uchun chet tillarini o‘rganishga qulay sharoit yaratish, zamonaviy metodlardan foydalanish hamda malakali pedagoglarni tayyorlash muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Kelajakda raqobatbardosh jamiyatni shakllantirish uchun yoshlarning xorijiy tillarni puxta egallashi katta ahamiyat kasb etadi..

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Jalolov J. J. Chet til o‘qitish metodikasi. – Toshkent: O‘qituvchi, 2012.
2. Passov E. I. Kommunikativ metod asoslari. – Moskva, 2010.
3. Harmer J. The Practice of English Language Teaching. – London, 2015.
4. Krashen S. Second Language Acquisition and Second Language Learning. – California, 1981.
5. O‘zbekiston Respublikasi “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni.
6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining chet tillarini rivojlantirish haqidagi qarorlari.